

Hodnocení písemných prací z ČJL

Časová dotace

Na výběr zadání a samotné vypracování má žák **120 minut**. Zadání písemné práce je tvořeno názvem, příp. výchozím textem a způsobem zpracování, tzn. vymezením slohového útvaru nebo požadované komunikační situace. Žák může kdykoli použít tištěnou verzi Pravidel českého pravopisu.

Minimální požadovaný rozsah

Minimální požadovaný rozsah písemné práce je stanoven na **250 slov**.

Písemná práce, která nesplňuje stanovený minimální rozsah, je celkově hodnocena 0 body, v jednotlivých kritériích se nehodnotí.

Cíl maturitní písemné práce

Žák prokáže, že umí vytvořit text podle zadaných kritérií, dovede funkčně použít jazykové prostředky tak, aby odpovídaly stanovené komunikační situaci, a vytvoří myšlenkově ucelený, strukturovaný a koherentní text.

Kritéria hodnocení písemné práce

Písemná práce je posuzována z hlediska tří sledovaných oblastí:

- 1 – vytvoření textu podle zadaných kritérií;**
- 2 – funkční užití jazykových prostředků;**
- 3 – syntaktická a kompoziční výstavba textu.**

1. Vytvoření textu podle zadaných kritérií
1A – téma, obsah
1B – komunikační situace, slohový útvar
2. Funkční užití jazykových prostředků
2A – pravopis, tvarosloví, slovo tvorba

2B – lexikum:

- adekvátnost jazykových prostředků vzhledem ke komunikační situaci / slohovému útvaru
- použití pojmenování v odpovídajícím významu
- šíře a pestrost slovní zásoby

3. Syntaktická a kompoziční výstavba textu

3A – větná syntax, textová koheze:

- výstavba větných celků
- odkazování v textu
- prostředky textové návaznosti

3B – nadvětná syntax, textová koherence:

- kompozice textu
- strukturovanost a členění textu
- soudržnost textu
- způsob vedení argumentace

Bodová škála

Popis jednotlivých kritérií (1A, 1B, 2A, 2B, 3A, 3B) je **detailní** a **strukturovaný**, místo shrnujících souvětí jsou jednotlivé sledované oblasti popsány v bodech, škála tak tvoří poměrně zevrubnou oporu pro udílení bodů.

Popsána jsou **všechna bodová pásma**, bodová škála je nejen oporou pro hodnotitele, ale je také uživatelsky pro žáky a jejich rodiče. Šestistupňová bodová škála (0-5 bodů) poskytuje dostatečný prostor pro odstínění jednotlivých bodových pásem, zároveň je však hodnocení jemné a detailní.

Bodová škála je **sjednocena** horizontálně i vertikálně (viz popis četnosti nedostatků napříč všemi bodovými pásmy a všemi kritérii).

V rámci kritéria 2A je pro každé bodové pásmo v bodové škále vymezen **interval chyb**, zároveň se zohledňuje jejich charakter. **Kvantifikace chyb se týká pouze kritéria 2A**, stejný princip tedy není možné aplikovat na další sledované oblasti.

Bodová pásma

Při hodnocení písemné práce se udělují body v intervalu od 0 do 5 v každé ze šesti sledovaných oblastí (1A, 1B, 2A, 2B, 3A, 3B), body popisují výkon žáka v každé této oblasti.

Pro udělení **4 bodů** nebo **5 bodů** platí, že výkon žáka je v hodnocené oblasti velmi dobrý a že nevykazuje žádné závažné nedostatky. Rozdíl mezi těmito bodovými pásmy je ve škále vyjádřen v popisu maximálního výkonu, tzn. 5 bodů, adverbium „**plně**“, např. „rozmanité lexikální prostředky jsou **plně** funkční“. Udělení **4 bodů** znamená, že práce splňuje požadavky na dané kritérium a drobné nedostatky se objevují pouze ojediněle, **5 bodů** se uděluje v případě, kdy výkon v určité oblasti lze vnímat jako nadstandardní (např. motivační dopis lze bez úprav zaslat personalistovi, vypravování je zpracováno netradičně, libovolný text publicistického stylu by bylo možné bez úprav zveřejnit v některém z periodik).

Pásmo **3 bodů** je popsáno v bodové škále pomocí slovního spojení „**v zásadě**“, např. „kompozice textu je **v zásadě** vyvážená“. Znamená to, že text vykazuje určité nedostatky, které však nemají závažný charakter.

Udělení **1 bodu** nebo **2 bodů** již signalizuje přítomnost závažných nedostatků („ve větší míře“ – 1 bod, „často/občas“ – 2 body), které mají vliv na porozumění textu, resp. na čtenářský komfort adresáta.

Pásmo **0 bodů** označuje, že text vykazuje vysokou míru nedostatků a zároveň nedosahuje standardů požadovaných pro udělení 1 bodu.

Práce s bodovou škálou

Při hodnocení písemné práce je postup práce s bodovou škálou následující: v popisu jednotlivých bodových pásem se hledá právě to pásmo, které nejvíce odpovídá charakteru hodnoceného textu. Neznamená to tedy, že pro udělení určitých bodů v daném kritériu musí text vykazovat všechny znaky popsané v tomto bodovém pásmu (např. při hodnocení textu, který má výstavbu větných celků ve větší míře přetíženou a celkové nedostatky v syntaxi mají vliv na čtenářský komfort adresáta, je udělen 1 bod v kritériu 3A, přestože nemotivované odchylky od pravidelné větné stavby se v textu vyskytují občas = popis pro pásmo 2 bodů).

Celkový počet bodů

Body udělené v jednotlivých podkritériích se sčítají, stejně jako celá kritéria, celkový maximální součet tedy činí **30 bodů**.

Známka z PP	Body
1	30 - 27
2	26 - 22
3	21 - 17
4	16 - 12
5	11 - 0

Písemná práce může být např. hodnocena tímto způsobem: 1A = 3 body, 1B = 3 body, **tedy kritérium 1 = 6 bodů**, 2A = 5 bodů, 2B = 3 body, **tedy kritérium 2 = 8 bodů**, 3A = 3 body, 3B = 3 body, **tedy kritérium 3 = 6 bodů**, celkový součet je **20 bodů**.

Hodnocení rozsahu

Rozsah hraje při hodnocení písemné práce formální roli, není proto zakomponován do hodnocení textu jako takového, žák nezískává žádné body za to, že minimální požadovaný rozsah splnil. Hodnotitel se na začátku hodnocení pouze rozhoduje, zda byl **minimální požadovaný rozsah 250 slov** splněn, a zda je tedy možné začít hodnotit písemnou práci podle jednotlivých kritérií, či nikoli. **Horní hranice rozsahu vymezena není.**

Počítání slov písemné práce

Jako **jedno slovo** se počítají:

- předložky jednoslovné (*s* = 1 slovo; *za účelem* = 2 slova)
- spojky
- zájmena
- citoslovce (*ach ouvej* = 2 slova)
- zkratky a zkratková slova (*JAMU* = 1 slovo; *Čedok* = 1 slovo)
- víceslovná vlastní jména a názvy (*Petr Novák* = 1 slovo; *Žďár nad Sázavou* = 1 slovo)

- číslovky (*5 lidí* = 2 slova; *pět lidí* = 2 slova; *720 korun* = 2 slova; *sedm set dvacet korun* = 2 slova)
- rozepsané datum (*10. října 2020* = 1 slovo; *V Praze 25. května 2020* = 3 slova)
- adresy, resp. jejich části (*pepa@seznam.cz* = 1 slovo, *Máchova 20* = 1 slovo, *170 00 Praha 7 – Holešovice* = 1 slovo)
- složená přídavná jména (*česko-anglický slovník* = 2 slova)

Předmětem hodnocení je pouze autorský text žáka. Text prokazatelně převzatý z dostupného zdroje se nezapočítává do celkového rozsahu písemné práce, a není tedy předmětem hodnocení.

Začlenění výchozího textu do písemné práce

Žák může do své písemné práce funkčně začlenit výchozí text. Pouhé opsání výchozího textu se však nezapočítává do celkového rozsahu písemné práce, nejedná se totiž o autorský text žáka, který bychom mohli hodnotit. Stejně postupujeme, pokud žák doslovně převezme téma zadání jako nadpis.

Vnitřní podmínka hodnocení pro 1. kritérium

Pro hodnocení písemných prací **platí vnitřní podmínka hodnocení**, tedy písemná práce, která nesplňuje požadavky na 1. kritérium (reaguje na jiné téma nebo nevykazuje charakteristické rysy zadaného slohového útvaru / nerespektuje zadanou komunikační situaci), **je celkově hodnocena 0 body a v dalších kritériích se nehodnotí.**

1A: obsah písemné práce a její téma

Hodnotí se, **NAKOLIK** je téma splněno a **JAK** je zpracováno.

Do popisu bodových pásem 1 a 2 je začleněn spojovací výraz *a/nebo*, s nímž se pracuje následovně: popis udělení 1 bodu zní „text se od zadaného tématu podstatně odklání *a/nebo* je téma zpracováno povrchně“. Udělit 1 bod tedy můžeme ve 3 případech:

a/ téma je zpracováno povrchně

nebo

b/ text se od zadaného tématu podstatně odklání

nebo

c/ téma je zpracováno povrchně a zároveň se od zadaného tématu podstatně odklání.

Stejným způsobem postupujeme i při udělení 2 bodů, v tomto případě se povrchnost zpracovaného tématu nebo odklon od zadaného tématu projevuje pouze v některých textových pasážích.

1B: slohový útvar a komunikační situace

Hodnotí se, **ZDA** a **JAK** se žák orientuje v komunikační situaci, resp. funkčním stylu a útvaru. V některých zadáních se pracuje se zasazením slohového útvaru nebo daného typu textu do komunikační situace, která vymezuje např. předpokládaného adresáta textu (otevřený dopis městskému zastupitelstvu apelující na rychlé řešení neúnosné dopravní situace ve městě aj.). Pomocí popisu komunikační situace v zadání písemné práce zdůrazňujeme, že texty mají být tvořeny s jistým komunikačním záměrem a orientovány na jistého adresáta.

Nečitelnost textu

Pokud jsou v písemné práci nečitelné úseky, které jsou tzv. maskovacími manévry a mají zakrýt neznalost pravopisu (např. „s“, které se tváří jako „z“, nebo 3 obloučky na místě, kde

se žák rozhoduje, zda napsat „n“, nebo „nn“), jsou tyto jevy hodnoceny jako pravopisné chyby (2A).

V jiném případě se nečitelné úseky promítnou do kritéria 3B, narušují totiž koherenci textu.

Pokud je text (nebo jeho podstatná část) nečitelný, hodnotitel má právo písemnou práci dále nehodnotit, práce bude tedy **hodnocena 0 body**.

Zadání

Žák píše písemnou práci na základě zadání, které si zvolí podle svých vlastních preferencí. Škola dává na výběr **minimálně 4 tematicky různorodá zadání**, přičemž každé z nich je zastoupeno **odlišným slohovým útvarem** (vypravováním, úvahou, formálním dopisem, článkem, popisem atd.).

Celková známka z maturitní zkoušky z ČJL se vypočítává jako průměr ústní zkoušky (60 %) a písemné práce (40 %). Získá-li žák např. jedničku z ústní zkoušky a dvojku z písemné práce, celkově obdrží jedničku, neboť známka z ústní zkoušky má vyšší váhu (60 %).